

Kasım 2004 Yıl:1 Sayı:4

İçindekiler

Ekonomi - Finans

Özelleştirme	2
Ülkelerin Rekabet Gücü ve Yargının Saygınlığı	4

Teknoloji

Teknoloji Çöplüğü Türkiye	6
---------------------------	---

Kişisel Gelişim

Hayatın Değişik Alanları Arasında Denge	9
---	---

Platformla İlgili Haberler

Bülten'e Siz de Yazabilirsiniz	11
--------------------------------	----

Bu bültende yayınlanan yazılardan sadece yazarı sorumludur. Yazıların telif hakları yazar belirtilmişse yazarına belirtilmişse www.tech-strategy.org sitesine aittir. Kaynak gösterilerek kullanılmak istendiğinde info@tech-strategy.org adresinden yazarına ulaşarak izin alınması gerekmektedir. Bu bültende yazılan yazılar yatırım danışmanlığı amacını taşımamaktadır. Bültendeki yazılar yatırım kararı verilirken kullanılmamalıdır. Kullanıldığı takdirde oluşabilecek zararlardan www.tech-strategy.org sitesi ve site yetkilileri sorumlu değildir.

Bülten ya da siteyle ilgili öneri, dilek ve şikayetlerinizi info@tech-strategy.org e-posta adresine gönderebilirsiniz.

Atilla Çifter

Merhaba,

Özelleştirmenin yada diğer piyasa ekonomisi genel kabul görmüş doğruları bir dizi deneyime dayanıyor. Paradigmanın güncelliği de pratiği belirliyor. Örnek olarak 1940 larda keynesyan politikalar kabul görüyordu, bugün neo-klaşık politikalar kabul görüyor. Tıpkı 1970 lerde ithal ikame stratejisinin çökmesinin neo-klaşık yaklaşıma geçmemizi belirlemesi gibi.

Özelleştirme akbabaların iştahını kabartır,ancak rantable işletemiyorsanız özelleştirme her durumda faydalıdır.

Çünkü kamu kurumlarının arpalık olduğu ülkelerde özelleştirme kamunun küçülmesi için bir fırsattır. "Ne kadar az kurum o kadar az arpalık". Bu işin felsefesi budur. Eğer yıllarca zarar ettiğiniz yada kar edemediğiniz kurumları satmazsanız bugün özelleştirmeniz her durumda yararlıdır. Zaten yatırım teorisi de bunu savunur, ya kar et ya elden çıkar. Tüpraş'ı hatırlıyorsunuz değil mi? İşçiler, brokratlar nasıl ayağa kalktı. Siz bunun ülkenin kar eden bir kurumunun bedavaya satılması mı sanıyorsunuz yoksa vahşi kapitalizmin sonucu olarak her bireyin önce ben demesi mi?

Sözün özü bedavaya da olsa özelleştirme türkiye için faydalıdır. Askeri, sağlık ve eğitim gibi zorunluluklar dışında herşey özelleştirilmelidir, bunları diğer alanlarla karşılaştırma doğru değildir, bugün dünyanın hiçbir ülkesinde kimse askeri birimlerin özelleştirilmesini konuşmuyor.

Bugün dünyanın gerçeği değil ama türkiyenin gerçeği özelleştirmenin gerekliliğidir.

Olaya bu yönüyle bakmak neden yüzde 15 reel faiz vermek zorunda olduğumuzu ve bütçe açığının, ki daha önemlisi ortalama borçlanma vadesindeki bozukluğa da bir açıklama getirebilir. Hatta verimlilik düşüklüğüne de. İstihdam konusunda yorumlar geleceğini biliyorum, onuda sormadan açıklıyayım. Romer'in bir sözü:

"Crysler in batısına izin vermelerini isterdim. En azından orada çalışanlar daha verimli alanlara yönelebilirlerdi".

Buda istihdam sorununa yönelik farklı bir bakış açısı. Bunu özelleştirme ile birleştirin, sosyal konulardaki endişelere cevap olabilir. Bugün bir kamu görevlisi bütün gün oturarak özel sektör çalışanı kadar maaş alıp yüzde yüz iş güvenliği ile çalışıyorsa ve özel sektördeki kişi önün iki kati çalışmak zorunda olup üstelik sınırlı iş güvenliği ile çalışıyorsa, bunun neresi sosyal denge ve adalettir, bunuda sosyal bilimcilerimize yada sosyalist ekonomistlere sormak istiyorum.

Osmanlının çöküş dönemi yeniçeri isyanları ile başlar, hem bütün gün pinekleyip hemde ganimetten pay alma ile bütün gün pinekleyip zam in en iyisini isteme arasında 300 yıl içinde giyilen elbisenin değişmesi dışında pekte fazla bir fark yoktur. O gün hançer vardı bugün sandıkta oy var.

Tekin Özçay

Bir kaç gün önce bizim medyanın pek de dikkate almadığı (ya da Internetten takip ettiğim için benim gözümünden kaçmış olabilir) çok önemli bir gelişme yaşandı ve Dünya Ekonomik Forumu her yıl hazırladığı "Büyüme Rekabet Gücü Endeksi"ni yayınladı.

Bu endeks her yönüyle Türkiye'de çokça tartışılması gereken bir olgu ancak her nedense günlük siyasi tartışmalar ve değerli ekonomistlerimizin borsa/döviz/faiz verilerine dayalı ekonomik analiz saplantıları yüzünden yıllardır bir türlü gündemimizde hakettiği yeri alamıyor.

Endeks teknoloji endeksi, kamu kuruluşları endeksi ve makroekonomik endeks olmak üzere üç parçanın biraraya gelmesinden oluşuyor. Türkiye endekste 66. sırada (2003;65). Teknoloji endeksinde 52. sıradayken, kamu kuruluşlarında 62. ve makroekonomik sıralamada 84. sırada (yüksek bütçe açıkları ve borç yükü nedeniyle).

Endekste benim daha önce başka bir vesileyle bahsettiğim Birleşik Arap Emirlikleri birçok batı ülkesinin önünde 16. sırada yer almakta (Avusturya 17, İspanya-Portekiz-Belçika-Lüksemburg-Fransa 23-24-25-26-27, İtalya 47). Sakın petrol var demeyin. Olmayan Ürdün 35, Tunus 42, az petrolü olan Bahreyn 28, Mısır 62. sırada.

Benim dikkatimi çeken bir noktada yeni üye olan AB ülkeleri. Endekste geçmişte önemli ilerlemeler sağlayan bu ülkelerin çoğu bu yıl gerileme kaydetmiş. Müzakere sürecindeki kazanımları üyelik sonrası rehavete yol açmış. Daracık ceketini 7-8 yıl giymek zor gelmiş olmalı. Biz daha giymeden feryat ediyoruz, bakalım Aralık ayından sonra ne yapacağız.

Bu grupla (Tech-Strategy) en doğrudan ilgisi olan teknoloji endeksini daha kapsamlı bir analize bırakarak kamu kuruluşları endeksine şu an ülkenin gündeminde olan yargı skandallarının ışığında dikkat çekmek istiyorum. Aşağıda bu endeksin oluşturulmasında geçerli değişkenler yer alıyor. Hiç suçu yabancılara atmadan kendiniz sorulara içtenlikle cevap verin, bakalım sonuç ne olacak.

KAMU KURULUSLARI ENDEKS BİLESENLERİ:

1. Kontratlar ve kanunlar alt Endeksi:

- Ülkenizde yargı hükümet üyelerinin, vatandaşların veya şirketlerin politik etkilerinden bağımsız mıdır?
- Gayrimenkul varlıklar da dahil olmak üzere mülkiyet hakları açıkça tanımlanmış ve kanun tarafından korunmakta mıdır?
- Hükümetiniz kamu ihalelerinde karar verirken, teklif verenler arasında tarafsız mıdır?
- Organize suç (Mafya diye okuyunuz) işletmeler üzerinde önemli bir maliyet unsuru müdür?

2. Yolsuzluk alt endeksi:

- İthalat ve ihracat belgesi alırken ne sıklıkta rüşvet verilmektedir?
- Kamu hizmetlerinden faydalanmak için ne sıklıkta rüşvet verilmektedir?
- Yıllık vergi ödemeleriyle ilgili ne sıklıkta rüşvet verilmektedir?

Bir soru da benden: Acaba politikacısından, bürokratına, polisinden hakimine, üniversite profesöründen şirket yöneticilerine ve tabii ki medyasına kadar Türkiye'yi yöneten ve gelişmelere yön veren kaç kişi bu raporu okumuştur?

Not: Endeks bileşenlerindeki tercüme hatalarıyla birlikte bana aittir. Raporun özeti ve çeşitli sıralamalar World Economic Forum internet sayfasından alınabilir.

<http://www.weforum.org>

Raporun tamamı için ya sipariş vermeniz ya da benim gibi ödünç almanız gerekir. Sanayi ve ticaret odaları veya diğer kütüphanelerde bulunabilir (mi acaba).

Faruk Karaman

Türkiye hepimizin bildiği ve yakındığı gibi teknoloji üretemeyen bir ülke. Son zamanlarda otomotiv, beyaz ve kahverengi eşya sektörlerindeki gelişmeler umut verici olsa da henüz bu yargımızı değiştirecek ölçüde değil.

Teknoloji üretemeyen ülke diğer taraftan çok iyi bir tüketici. Modacıların ilkbahar-yaz koleksiyonlarını açıkladıkları gibi piyasaya sunulan yeni cep telefonları modelleri alıcı bulmakta hiç zorlanmıyor.

Yine her yeni işlemci ve işletim sistemi kolaylıkla alıcı bulabiliyor bu ülkede. Çünkü insanlarda en yeni olanı, en son model olanı, en gelişmiş olanı kullanma dürtüsü çok gelişmiş durumda. Üstelik bir çok insan için en yeni ve üstün olanı kullanmak da gerekli olmadığı, bir önceki teknoloji son derece yeterli olduğu halde.

Bu ülkenin insanı kendi işini görse de eski teknoloji kullanmayı gururuna yediremiyor. Yine en son teknolojiyi kullanmak kişiye parayla satın alınmış bir özgüven sağlıyor. Markalı ürünler kullanarak sağlanan tatminin bir başka çeşidi bu.

Bu davranışa tepki olarak da bir kesim de aksine teknolojiye karşı tavır alıyor onu tamamen reddediyor. Hala cep telefonu almakta direnen tanıdıklarım var. Gerekçe olarak son model cep telefonu taşıma kültürünü yoz bulduklarını sırf buna tepki olarak çok ihtiyaç duymalarına rağmen cep telefonu almadıklarını söylüyorlar.

Elbette ki her iki davranış tarzı da sağlıklı değil. Teknolojiyi yok saymak mümkün olmadığı gibi onu fetiş haline getirmek de doğru değil. Yine de teknolojiye tepkilerini dile getiren aykırı kesime biraz daha sempatik yaklaştığımı dile getirmeden geçemeyeceğim. Ama bu kişilerin sayısı azınlıkta olduğundan ülkenin toplam tüketimi üzerinde çok ciddi etkileri yok. Zaten teknoloji modalarının sıkı takipçileri onların gerçekleştirmedikleri tüketimi fazlasıyla telafi ediyorlar.

Sonuçta ihtiyaç duyulmayan ya da kullanılmayan özelliklerle donatılmış o yılın hasadı ürünleri kullanan genç ve dinamik nüfus sayesinde ülkemiz bir teknoloji çöplüğü olma tehlikesi ile karşı karşıya.

Teknolojik ürünler karmaşıklıktıkça ama buna zıt olarak da ucuzladıkça artık bunları tamir ettirmektense yenilerini almak daha mantıklı hale gelmekte. Bu yüzden bozulan ve kullanılamaz hale gelen bir ürün geri dönüşümü yapılamadan çöp dağlarına ekleniyor.

Üstelik bilgisayar parçalarındaki bileşik ve elementler arasında radyoaktif olanlar ve doğanın yok edemediği maddeler bulunmakta.

Ne yazık ki üretici firmalar ürünlerini tasarlarırken bir an önce pazara çıkmaktan başka bir kaygının içerisinde değiller. Bu yüzden de ürünlerin en azından bir parçasının geri dönüşümünü sağlamak mümkün olmuyor. Hele hele bu ürünler yabancı firmaların ürünleri olunca ve çevresi kirletilen ülke de Türkiye gibi çevre bilincinin yerleşmediği bir ülke olunca çevreye duyarlı ürünler üretmek ya da bozulan, modası geçen ürünlerin geri dönüşümünü sağlamak zahmetine hiç girmiyorlar.

Masa üstü bilgisayarlarda bozulan parçanın değiştirilmesi teorik olarak mümkünken yine firmaların yüksek kar hedefi yüzünden eskiden olmadığı kadar sık standartlar değiştiriliyor. Kasa dizaynından, RAM türüne ve ana karta kadar.

Şirketler arasında da bir dönem olduğu kadar uyum yok. Yeniden her şirketin kendi standardını el altından hakim kılmaya çalıştığını görüyoruz.

Böyle bir yapıda bozulan ya da demode olan bir ürünün en azından bazı parçalarını kullanmak da mümkün olmuyor. Bu da çöp dağlarını büyütüyor.

Türkiye teknolojiye aç bir ülke olsa ve bu açlığını eleştiriyi hak edecek bir kültürsüzlük ve doyumsuzlukla gösterse de aslında teknoloji tüketimi henüz çok yeni ve miktar olarak da gelişmiş ülkeler düzeyinde değil. Ancak hızla o noktaya doğru gidiyor.

Ülkenin teknoloji üretimi ve kullanımı konusunda genel kabul görmüş bir teknoloji politikası olmadığı gibi çevre konusunda da tatmin edici politikalar üretildiği söylenemez. Bu iki alan da olayların gelişimine bırakılmış durumda.

Elbette teknoloji çöplükleri sadece bizim ülkemizin bir sorunu değil. Bunu teknoloji kullanan her ülke yaşıyor. Ancak bizdeki sorumsuz ve özentili teknoloji kullanımı hem ülkenin kıt döviz kaynaklarının heba edilmesi anlamında sakıncalı hem de çevresel hasarı gereksiz yere büyütüyor.

Teknolojiyi reddetmemiz ve bu şekilde kolaycı bir yolu seçmemiz mümkün değil. Bu bizi kızılderililerin Avustralya yerlilerinin konumuna düşürür. Doğayla dost uygarlıklar tarihte teknolojiyle dost uygarlıklar tarafından yok edilmişlerdir. O açıdan teknolojiyi kullanmak zorundayız. Ancak bu kullanımın maliyetini kontrol etmek elimizde.

Modası geçti diye bir köşeye attığımız cep telefonununu daha uzun süre kullanabilir, işimizi gören PC'mizi upgrade etmeyebiliriz.

Denebilir ki bu toplamda teknolojiye olan talebi kısacaktır ve dolayısıyla Ar-Ge yatırımları finanse edilemediğinden teknolojik gelişme yavaşlayacaktır. Belki de bu insanlığın asıl ihtiyaç duyduğu şeydir.

O bir yana artık bir tüketici bilinci oluşmalı ve bu da firmaları geri düşünsebilir parçalardan oluşan ürünler sunmaya yöneltmelidir.

Bir çok teknolojik ürün performans anlamında artık ihtiyaçlarımızı büyük ölçüde karşılamakta. Ar-Ge'nin bundan sonra performanstan çok çevresel etkiler üzerinde yoğunlaşması gerekiyor.

Ticari firmalar tüketici ne talep ederse onu pazara sunarlar. Eğer siz çevreye etkileri yüzünden talebinizi bilinçli olarak erteliyor ve elinizdeki ürünü yenisini satın alamayacağınızdan değil çevreye zararı azaltmak için erteliyorsanız firmalar da ürünlerinin çevreye zararlarını azaltmanın yollarını arayacaklardır.

Sonuçta bildiğimiz yaşanabilir tek gezegen var elimizde ve kısa vadede yenisini bulmak ya da yaşanamayan bir gezegeni yaşanabilir hale getirmek mümkün gözüküyor.

Çevresel kaygıları ön plana çıkartarak teknolojinin gelişim hızını hazmedebileceğimiz seviyeye çekmek ve aynı zamanda da tahribatı kontrol altına almak mümkün. Tabi eğer marka düşkünü, model düşkünü ergen kültürünün ezici baskısına karşı meydan okuyabilirsek.

Faruk Karaman

Modern hayat rekabeti o ölçüde yoğunlaştırdı ki insanlar belli bir alanda yoğunlaşmış hayatın diğer alanlarını ihmal etmeye başladılar. Rekabet ortamında ancak bu şekilde ayakta kalabileceklerini düşünüyorlar. Kısa vadede bu şekilde diğer alanlardan çalarak belli bir alanda performans artışı sağlamak mümkün olsa da orta ve uzun vadede bunun maliyetleri olacaktır.

Giderek daha çok sayıda insan iş yaşamında başarı için ailesini ihmal ediyor ya da hiç aile kurmuyor. Gerçekten de açığa çıkan zamanda sağlanan performans artışı işe terfi daha fazla ücret şeklinde yansıyor.

Bu anlamda yapılacak en mantıklı şeyin aslında hiç aile kurmamak olduğu söylenebilir. Ancak bunun çok ağır maliyetleri var. Toplum anlamında türün devamını tehlikeye sokuyor çünkü henüz teknolojik olarak aileden daha üstün bir nesil yetiştirme sistemi geliştirebilmiş değil insanlık.

Aile kurmayı ertelemeyen ama işkolik olan bireylerde de yine çocuklar yeterli ilgiyi göremiyorlar ve birtakım psikolojik sorunlarla büyüyorlar.

Gelir ve başarı için doğal olanı çok zorladığımız açık. Üstelik bunu yapmazsanız gerçekten de çok geride kalabiliyorsunuz. Bazı bireyler bu bir alana yüklenip diğer bütün alanları ihmal ettiği için diğerleri de rekabette ayakta kalmak için benzer davranış kalıpları geliştirmek zorunda kalıyor.

Oysa ki, bu birey için de toplum için de en doğru davranış şekli değil. Çok kullanılan örnekle bir zincirin en zayıf halkası kadar güçlü olması gibi aslında siz de en zayıf olduğunuz alan kadar güçsünüz.

Elbette ki modern dünyada uzmanlaşma önemlidir ve kişi her işini kendisi yapmak durumunda değildir. Başkalarının zamanını, emeğini, hizmetini ve hatta sevgisini satın alabilir. Başkaları onun yerine parayla çocuğuna anne-babalık da yapabilir.

Fakat bu uzmanlaşma paradigması uç seviyede izlendiğinde insanın doğal olmayan şekilde tek yönde aşırı gelişmiş diğer yönlerde ise güdükleşmiş bir varlık halini alması sözkonusu. Böyle birisinin aslında hayatı da çok eksik yaşadığını

söylememiz gerekir.

Hepsinden daha önemlisi aslında orat ve uzun vadede başarı açısından bile tek alana yoğunlaşıp diğerlerini ihmal etmek doğru bir yaklaşım değildir.

Çünkü, ihmal edilen alanlarda sorunlar büyüyecek ve önem verilip güçlü olunan alandan edinilen para, kariyer, isim bu kayıpları telafi etmek için yetmeyecektir. Sonuçta başkalarının sevgisi ve ilgisi de parayla satın alınabiliyormuş gibi görünse de bu yanıltıcıdır ve eğer mümkünse de belli bir noktaya kadardır.

Sadece para ve kariyere odaklanıp diğer her konuda bu iki sihirli anahtarın bütün kapıları açacağını düşünenler belli bir noktadan sonra aşırı çalışmadan bozulan sağlıkları, dağılan aileleri, sorunlarla boğuşan çocukları ile ya da aile kuramayıp sadece kendi sorunlarıyla başbaşa kalacaklardır.

Üstelik, modern rekabetçi dünya o kadar acımasızdır ki sizin başka alanlarda beliren sorunlar nedeniyle eskisi kadar verimli olamadığınız anlaşıldığında hemen sizi sizden daha genç ve güçlerini tüketmemiş bir başkasıyla değiştirecekler ve onu da posasını çıkarana kadar kullanacaklardır.

Elbette çalışmak çok üstün bir insani özelliktir ve üretken ve verimli olmak eleştirilecek bir şey değildir. Ancak çalışmak ve verimlilik bile bir noktadan sonra sorun olmaya başlayabilir. Bu konu sadece bireylerin inisiyatif almasıyla da çözülebilecek bir konu değil. Bireylerin kendilerini hırpalayıp hayatlarını tüketircesine çalışmasının önünü alacak ve bireyi kendi hırslarına karşı koruyacak bazı önlemler alınabilir.

Örneğin belli bir saatten sonra fazla mesai ödenmeyebilir, değişik mesleklerde değişik ünvanlar için asgari ... yıl tecrübe şartı getirilerek kişilerin kariyer çizgisi bir ölçüde yavaşlatılabilir.

Bunlar devletlerin, şirketlerin, sendikaların ve çalışanların iş birliği ile yerleşebilecek insanca kurallar. İnsan modern dünyanın rekabetçi ortamında ezilmemeli ve korunmalıdır.

Bu orta ve uzun vadede işverenin de yararınadır. Çünkü posası çıkarılmış bireyler ve onların sorunlu çocuklarından oluşan bir toplumda artık posası çıkarılacak yeni bireyler bulmak çok zor olacaktır. Önemli olan çalışandan ya da kişinin kendisinden kısa vadede aşırı verim alıp sonra ıskartaya çıkması değil ömür boyunca kişinin kendine ve topluma yararlı olmasıdır. Bunun için de bir noktada artık bu kadar çalışma yeter denilebilmelidir.

Eğer Tech-Strategy bülteninde yazılarınızın yayınlanmasını istiyorsanız info@tech-strategy.org adresine kendinizi kısaca tanıtan bir yazı ve daha iyisi bir özgeçmiş ile birlikte MS Word formatında yazılarınızı yollayabilirsiniz.

Editör ekibimiz gerekli inceleme yaptıktan sonra yazınızın yayınlanıp yayınlanmamasına karar verecektir. O nedenle yazınızı göndermeniz yayınlanacağı anlamına gelmemektedir.

Yine eğer editör ekipte yer almak isterseniz özgeçmişinizle birlikte başvurabilirsiniz. Aynı şekilde sponsor olmak, maddi yardımda bulunmak veya reklam vermek için de yukarıdaki e-posta adresi kullanılabilir.

Eko-Teknoloji aylık bir e-dergi olduğundan güncel olaylardan yola çıkılsa bile yazılan yazıların orta ve uzun vadeli perspektifler içermesine önem veriyoruz.

Platforma katkıda bulunmak isteyen kişi ve kurumlar ilgili bilgileri

info@tech-strategy.org adresine yazarak öğrenebilirler.

Sizlerin katkılarıyla bülteni daha da geliştirmek ve zenginleştirmek dileğiyle.

Bazı Teknoloji Stratejisi Grupları

<http://groups.yahoo.com/group/Bilisim-Internet>
<http://groups.yahoo.com/group/CRM-Society>
<http://groups.yahoo.com/group/BiotechnologyTurkey>
<http://groups.yahoo.com/group/CRM-Society>
<http://groups.yahoo.com/group/ERP-Turkey>
<http://groups.yahoo.com/group/Elektronik-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Finans-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/HighTechHR>
<http://groups.yahoo.com/group/Industrial-Design>
<http://groups.yahoo.com/group/Insaat-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/InsanKaynaklari-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Kimya-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Makina-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Nano-technology>

Eko-Teknoloji

<http://groups.yahoo.com/group/SupplyChainTurkey>

<http://groups.yahoo.com/group/Tech-Strategy>

<http://groups.yahoo.com/group/TelecomTurkey>

<http://groups.yahoo.com/group/Tekstil-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/UcukFikir>

<http://groups.yahoo.com/group/Universiteler-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/VentureCapitalTurkey>

<http://groups.yahoo.com/group/Yazilim-Grubu>

Diğer gruplarımızın listesine www.tech-strategy.org adresinden ulaşabilirsiniz.